

Türkiye’de Cinsel İstismar Mağduru Çocukların Beyanlarında Ölçüt Bazlı İçerik Analizine Göre Değerlendiriciler Arası Güvenilirlik

Interrater Reliability of Criteria Based Content Analyses of Sexually Abused Children’s Statement in Turkey

Çilem Bilginer¹, Belgin Üstün Güllü², Gülçin Orhan³, Bilge Merve Kalaycı⁴, Gülsen Erden⁵, Nilüfer Koçtürk⁶

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon, Türkiye

²Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

³Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Fakültesi, Güvenlik Hizmetleri Anabilim Dalı, Güvenlik Bilimleri Bölümü, Çankaya, Ankara

⁴Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara Çocuk İzlem Merkezi, Ankara, Türkiye

⁵Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

⁶Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Ankara, Türkiye

Amaç: Ölçüt bazlı içerik analizi (ÖBİA), cinsel istismar mağduru çocukların gerçek/yalan beyan ayrımında kullanılan 19 ölçütten oluşan adli bir ölçektir. Bu çalışmada, Türkiye’deki cinsel istismar mağduru çocukların beyanlarında ÖBİA’ya göre değerlendiriciler arası güvenilirliğe (DAG) yönelik ilk verileri sunmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bağımsız dört değerlendirici (iki psikolog ve iki çocuk psikiyatristi) cinsel istismar mağduru çocuklara ait 31 adli görüşmeyi değerlendirmiştir. Her bir ölçüt 0; yok, 1; mevcut ve 2; güçlü mevcut olarak kodlanmış, 1 ve 2 olarak kodlanan ölçütler “var” kabul edilmiştir. DAG, her bir ölçüt ve toplam ÖBİA skoru için intraclass correlation coefficient (ICC) ve Pearson korelasyon testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Tüm değerlendiriciler arasında her bir görüşme için en az 8 en fazla 18 ölçüt olmak üzere ortalama 13 ölçütün “var” olarak işaretlendiği saptanmıştır. ÖBİA toplam skoru açısından tüm değerlendiriciler arasında güvenilirliğin güçlü olduğu, ölçüt bazından bakıldığında “hafızanın yanılabilirliğini kabul, ilintili dışsal detaylar ve suçta dair spesifik özellikler” ölçütlerinde DAG’nin zayıf olduğu, diğer ölçütlerde güvenilirliğin orta-güçlü olduğu saptanmıştır. Öte yandan çocuk psikiyatristleri ve psikologlar kendi arasında değerlendirildiğinde ÖBİA ölçütleri açısından güvenilirliğin büyük oranda zayıf olduğu yalnızca “diyalogların alıntılanması ve saldırganı affetme” ölçütleri açısından her iki değerlendirici grubunda da güvenilirliğin güçlü olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Bu çalışma, birçok ÖBİA ölçütü için DAG’nin zayıf olduğunu göstermiştir. Bu da mağdur beyanlarının güvenilirliğinin yalnızca ÖBİA’ya göre değerlendirilemeyeceği şeklinde yorumlanmıştır. Türkiye’de cinsel istismar mağduru çocukların beyanlarının içeriğini değerlendiren ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk cinsel istismarı, beyanın güvenilirliği, değerlendiriciler arası güvenilirlik, ölçüt bazlı içerik analizi, Türkiye

Objectives: Criteria Based Content Analysis (CBCA) is a forensic tool that consists of 19 criteria used in distinguishing of true/false statements. In this study, it is aimed to present the first data about the interrater reliability (IRR) of CBCA of sexually abused (SA) children’s statements in Turkey.

Materials and Methods: Four independent raters (two psychologists and two child psychiatrists) evaluated 31 statements of SA children with CBCA. Each criterion was scored as 0, absent; 1, slightly present; and 2, strongly present. The criteria coded as 1 and 2 were accepted as “present”. IRR was calculated by intraclass correlation coefficient (ICC) and Pearson correlation test for each criterion and for the total score of CBCA.

Results: Among all raters, an average of 13 criteria, with a minimum of 8 and a maximum of 18 criteria for each interview, were marked as “present”. It was determined that the IRR was strong among all raters in terms of the total score of the CBCA, while examined according to criteria specifically, it was weak in the criteria of “admitting lack of memory, external associations and details characteristics of the offence”, and it was medium-good in the other criteria. However, when the child psychiatrists and psychologists were evaluated among themselves, the

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Çilem Bilginer, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon, Türkiye

Tel.: +90 530 227 93 95 **E-posta:** cilemcolak@yahoo.com **ORCID:** orcid.org/0000-0003-3375-3183

Geliş Tarihi/Received: 26.09.2020 **Kabul Tarihi/Accepted:** 05.12.2020

©Telif Hakkı 2021 Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği / Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından yayınlanmıştır.

ABSTRACT

IRR was weak in most of the CBCA criteria, and only good in the criteria of “reproduction of conversation and pardoning the perpetrator” in both rater groups.

Conclusion: In this study, the raters had a low agreement in most of the criteria of CBCA. This infers the credibility of statements can not be interpreted only with CBCA. Further research is needed to assess the content of forensic interviews of SA victims in Turkey.

Keywords: Child sexual abuse, statement validity, interrater reliability, criteria based content analyses, Turkey

Giriş

Türkiye’deki son resmi istatistik verilerine göre 18.623 çocuk, cinsel suçların mağduru olarak güvenlik birimlerine gelmiş veya getirilmiş, mağduru oldukları olaya ilişkin beyanda bulunmuştur.¹ Çocukluk çağı cinsel istismarında, iddia olunan eyleme ilişkin eldeki tek kanıt çoğu kez mağdur ya da şüphelinin beyanı ile sınırlı kalmaktadır. Diğer bir deyişle bu tür davalar; beyana karşı beyan durumundan ibarettir ki bu beyanların güvenilirliği mahkeme kararlarının temel taşı oluşturmaktadır.² Öte yandan çocuk cinsel istismarına ilişkin yüksek rakamlar, bu suçla ilişkin fiziksel kanıtların azlığı ve çocukların bildirimlerinin değerlendirilmesinin zor olması, beyanın güvenilirliğe ilişkin objektif, güvenilir ve geçerli tekniklere olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.^{3,4} Türkiye’de beyanın güvenilirliğini değerlendirme amacıyla standart biçimde kullanılan ve mahkemeler tarafından kanıt niteliğinde sayılan bir araç yoktur. Ancak bu amaçla, bilirkişi raporu olarak ölçüt bazlı içerik analizi (criteria-based content analyses) (ÖBİA), istenmesinin uygun olabileceği önerilmiştir.⁵

Ölçüt bazlı içerik analizi, üç aşamalı ifadenin güvenilirliği değerlendirmesinin (statement validity assesment) çekirdeğini oluşturur. İfadenin güvenilirliği değerlendirmesinin (İGD) ilk aşaması yarı yapılandırılmış bir adli görüşme, ikinci aşaması ÖBİA’ya dayalı içerik analizi, üçüncü aşaması ise ÖBİA çıktılarının güvenilirlik tarama listesi ile değerlendirilmesinden oluşur. İGD, Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya, Hollanda gibi Avrupa ülkelerinin adli yargılama süreçlerinde bilimsel bir kanıt olarak kabul edilir.⁴ İGD’nin kabul edilebilir bir kanıt olarak değerlendirildiği İspanya’da adli psikologlar, İGD’ye dayalı bir rapor ile beyanın güvenilirliğini onaylarsa, mahkemenin ikna oranının %93,3 olduğu, bu rapor ile beyanın güvenilir bulunmadığı bildirildiğinde ise mahkemelerdeki beraat oranının %100 olduğu aktarılır.⁶ İGD’nin en önemli parçası olarak tanımlanan ÖBİA ise dünya genelinde en yaygın kullanılan gerçeği değerlendirme aracıdır.⁷ ÖBİA’nın kanıtlanmış olgularda doğru beyanı belirleme oranının %90’a vardığı bildirilir.⁸ Buna karşın analizi iyi bilen, eğitimi almış uzmanlar arasında bile ÖBİA’ya göre yapılan gerçek/yalan beyan sınıflamasının düşük doğruluk oranı gösterebileceği bulunmuştur.⁹ Yanlış pozitif ya da yanlış negatif olarak yorumlanan beyanlar ise hem mağdur hem şüpheli hem de sürece dahil olan diğer bireyler için potansiyel travmatik sonuçlara yol açabilir.¹⁰

Adli görüşme içeriğinde ÖBİA ölçütlerinin var olup olmasının, güvenilirlik adına pozitif yanlılık barındırdığı bildirilir. Yani, bir ölçütün varlığı, beyanın gerçekten deneyime dayalı olduğunu gösterirken ölçütün olmaması beyanın uydurma olduğunu göstermez. Örneğin söz konusu basit bir olaya gerçek bir

beyanın içeriği de kısıtlı kalabilir ya da mağdur, detaylı bir beyanda bulunmak için yeterli motivasyona sahip değilse gerçek bir beyanın kalitesi düşebilir. Bu nedenle ÖBİA’nın tanısal bir tarama aracı olarak değerlendirilemeyeceği vurgulanır. Öte yandan ÖBİA’ya ait standardize bir ölçüt ağırlığı sistemi ya da kesme noktası da yoktur. ÖBİA kullanılarak yapılan güvenilirlik araştırmaları, gerçek bir beyanda ilk üç ölçütün bulunması gerektiği; ilk beş ölçüte ek iki ölçüt ile ya da ilk üç ölçüte ek dört ölçüt ile toplamda yedi ölçütün bulunması gerektiği gibi çeşitli sonuçlar sunmaktadır.⁶ ÖBİA temelli güvenilirliği değerlendiren birçok araştırma olmasına karşın değerlendiriciler arasındaki güvenilirliği (DAG) inceleyen araştırma sayısı sınırlıdır.¹¹⁻¹³ Türkiye’den ise tek bir yayınlanmamış tez araştırması mevcuttur.¹⁴

Sonuç olarak ülkemizdeki resmi veriler, her yıl sayısı giderek artan binlerce cinsel istismar mağduru çocuğun adli makamlarca dinlendiğini gösterir.¹ Bu çocukların adli görüşmelerinin güvenilirliğine dair değerlendirmeler, savcılık makamı tarafından, çocuk izlem merkezlerinde (ÇİM) ya da mahkemelerde görevli sosyal çalışmacılardan ya da çocuk psikiyatristlerinden istenebilmektedir. Ülkemizdeki yüksek mağdur rakamları ve mahkeme kararlarında mağdur beyanının önemi göz önünde bulundurulduğunda, tüm dünyada beyanın güvenilirliğini değerlendirmeye yönelik sıkça kullanılan ÖBİA’nın Türkiye’deki uygulanabilirliği ve değerlendiriciler arasındaki tutarlılık merak uyandırmıştır. Bu amaçla çalışmamızda, cinsel istismar mağduru çocukların soruşturma aşamasındaki beyanları ÖBİA’ya göre iki farklı meslek grubundan ikişer değerlendirici tarafından kodlanmış ve DAG incelenmiştir. Çalışmamız, bu kapsamda Türkiye’de yapılmış ilk araştırma niteliğindedir.

Gereç ve Yöntem

Adli Görüşme Videoları

Çalışmaya dahil edilen görüşme kayıtları, bir yıllık sürede ÇİM’e getirilen 18 yaş altı cinsel istismar mağduru çocuklar arasından seçilmiştir. Bu kayıtlar, çalışmanın yürütüldüğü merkezde görevli, T.C. Sağlık Bakanlığı Çocukla Adli Görüşmeciler Sertifikalı Eğitim Programı’na katılmış ve ÖBİA hakkında bilgi sahibi olan adli görüşmeciler tarafından gerçekleştirilen adli görüşme kayıtlarıydı. Kayıta alınan görüşmelerin başlangıcında, adli görüşmeciler tarafından, görüşmenin yapıldığı kayıt odasının özellikleri, görüşmeye ait ses ve görüntü kaydının alındığı bilgisi her mağdura aktarılır. Ardından öncelikle çocuğu ve ailesini tanımaya yönelik sorular ve çocukla güven ilişkisini kurmaya yönelik günlük yaşam olayları hakkında sorular sorulur ve böylece adli görüşmeye hazırlık süreci tamamlanır. Bunu takiben çocuğun ÇİM’ye getirilmesine neden olan olaya dair yaş

ve gelişim özelliklerine uygun sorular ile yarı yapılandırılmış bir görüşme gerçekleştirilir. Son olarak çocuğa uygun içerikte bir cinsel eğitim verilip görüşmeye katılımına dair kendisine teşekkür edilerek görüşme tamamlanır. Ancak adli görüşmeler sırasında çocuklar, henüz görüşmeye hazırlık aşamasındayken spontane olarak yaşadıkları olaya ilişkin bilgi vermeye başlayabilmektedir. Bu durumda görüşmeciler mağdurun açık anlatımına izin verirken ek sorular ile elde edilmesi gereken ayrıntıları tamamlarlar. Bu çalışmada, görüşmenin başından sonuna kadar geçen toplam süre, adli görüşme süresi olarak alınmıştır.

İzlenen kayıtlar, cinsel istismar beyanında bulunmuş, aynı merkezde adli muayenesi gerçekleştirilmiş ve penetrasyona ilişkin fiziksel delilleri bulunduğu adli dosyasına işlenmiş olan mağdurlara aitti. Teknik açıdan değerlendirmeye uygun ses ve görüntü kaydına sahip olmayan videolar çalışma dışı bırakılmıştır. Görüşmeler sırasında herhangi bir cinsel eylem aktarmayan, failden şikayetçi olmayan ya da failden şikayetçi olan ancak yaşadığı cinsel eylemler sırasında kendi onayının olduğunu bildiren çocuklara ait videolar, değerlendirme yanlılığını önlemek amacıyla çalışma dışı bırakılmıştır. Bu çocuklara ait yaş ve cinsiyet verileri dışında herhangi bir kişisel veri kaydedilmemiş ve çalışmada kullanılmamıştır. ÖBİA, tüm görüşme boyunca çocuğun cinsel istismara dair verdiği bilgiler üstünden gerçekleştirilmiştir.

Ölçüt Bazlı İçerik Analizi

ÖBİA, Undeutsch tarafından tanımlanmış “gerçekte yaşanmış olan olaylara ilişkin ifadeler, yaşanmamış ve/veya uydurma olan olaylara ilişkin ifadelere nazaran niteliksel ve niceliksel olarak daha zengindir.” hipotezine dayanmaktadır.¹⁵ Bu analiz ile adli görüşme; beş ana başlıkta toplanan on dokuz ayrı ölçüt ile incelenir (Tablo 1). Bu çalışmada, 19 ölçüte ait üçlü derecelendirmeyi içeren, güvenilirlik çalışmalarında sıkça kullanılan ölçek formu kullanılmıştır.^{8,16} Bu ölçek, ölçütlere yönelik iki ölçüm sunar. İlk olarak var/yok, ikinci olarak eğer var ise ne derecede var olduğu belirlenir. Her bir ölçüt ayrı ayrı değerlendirilir ve ölçütün yokluğu “0”, ölçüt mevcutsa “1” ve ölçüt güçlü bir şekilde/kesinlikle mevcutsa “2” olarak derecelendirilir. Buna ek olarak değerlendirme sonunda her bir ölçekten 0-38 arasında tek bir toplam puan elde edilir. Toplam puan <10 puan ise bu beyan “güvenilir değil”, >16 puan ise “kesin güvenilir” olarak yorumlanır. Arada kalan 10-16 puan ise uzmanın değerlendirmesine göre “görüş oluşmadı”, “hafif güvenilir” ya da “orta güvenilir” şeklinde yorumlanır.¹⁶

Değerlendiriciler

Videolar dört farklı değerlendirici tarafından kodlanmıştır. Değerlendiricilerin ikisi adli psikoloji alanında eğitimine devam eden ve en az bir yıldır çocuk ruh sağlığı alanında görev yapan klinik psikologlar iken diğer ikisi T.C. Sağlık Bakanlığı Çocuk ile Adli Görüşmeci Sertifikalı Eğitim Programı'na katılmış çocuk psikiyatristleridir. Tüm değerlendiriciler ÖBİA hakkında teorik eğitime ve pratik tecrübeye sahipti. Değerlendiriciler, seçilen kayıtları aynı merkezdeki boş bir odada birbirlerinden bağımsız olarak, olgular hakkında tartışmadan ve kendi değerlendirme sonuçlarını karşılaştırmadan, ÖBİA'ya göre değerlendirmiştir.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen değerlendirme puanları Windows için SPSS 23.0 paket programına girilmiştir. İstatistiksel değerlendirmelerde ölçümle elde edilen veriler aritmetik ortalama $\pm$ standart sapma, sayımla elde edilen veriler yüzde (%) olarak gösterilmiştir. Değerlendiriciler arası güvenilirlik, her bir ölçüt ve toplam puan için intraclass correlation coefficient (ICC) kullanılarak hesaplanmıştır. ICC değeri 0,90'dan büyükse değerlendiriciler arasında mükemmel güvenilirlik, 0,70-0,90 arasındaysa güçlü güvenilirlik, 0,50-0,70 arasındaysa orta güvenilirlik, 0,50'den küçükse zayıf güvenilirlik olarak yorumlanmıştır.¹⁷ Ek olarak meslek gruplarına göre değerlendiricilerin ÖBİA toplam puanları Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Buna göre r değeri 0,70'den büyükse mükemmel ilişki, 0,60-0,70 arasında ise güçlü ilişki, 0,40-0,60 arasında ise orta ilişki, 0,30-0,40 arasında ise düşük orta ilişki ve 0,30'dan küçük ise düşük ilişki olarak değerlendirilmiştir.¹⁸ Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bu çalışma için, çalışmanın yürütüldüğü ÇİM'nin bağlı olduğu hastanenin etik kuruluna başvurulmuş, onay alındıktan sonra görüşme kayıtları, değerlendiriciler tarafından ÇİM'de izlenmiştir. Protokol no: 2017/35 Değerlendiriciler, çalışmaya başlamadan önce, adli görüşme kayıtlarını yalnızca ÇİM'de izleyeceklerine ve çalışma amacı dışında kişisel kayıt olmayacaklarına yönelik taahhütte bulunmuştur.

Bulgular

Mağdurlara ve Adli Görüşme Kaydına ait Genel Özellikler

Çalışma tarihleri arasında 41 çocuğa ait adli görüşme kaydı incelenmiştir. Bu kayıtlarda, yaşadığı cinsel eylem(ler)in kendi onayı ile gerçekleştiğini bildiren dokuz çocuk ve görüşme boyunca kendisine yönelik gerçekleşmiş cinsel eylem beyanında bulunmayan bir çocuğa ait görüşmeler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna ek olarak iki çocuğun görüşme kaydı teknik sorunlar nedeniyle (görüşme kaydının yarım kalması) değerlendirilememiş ve çalışma dışı bırakılmıştır. Kalan 29 çocuktan ikisinin, iki farklı cinsel istismar eylemine dair beyanda bulunduğu saptanmış ve her iki olay da değerlendiriciler tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Böylece toplam 31 adli görüşme ÖBİA'ya göre değerlendirilmiştir. Mağdurların 24'ü kız, 5'i erkek çocuktur. Görüşme yapıldığı sırada mağdurların yaş ortalaması $15,1 \pm 2,0$ yaş olarak belirlenmiştir. Değerlendirilen adli görüşmeler ortalama $25,7 \pm 10,0$ dk sürdüğü saptanmıştır.

ÖBİA Ölçütleri ile İlişkili Bulgular

Bu çalışmada, değerlendiriciler tarafından 1 ya da 2 olarak kodlanan ÖBİA ölçütleri “var”, 0 olarak işaretlenen ölçütler “yok” olarak değerlendirilmiştir. Buna göre; mağdurların beyanlarının tümünde, ifadenin tutarlılığı, spontane ifade, yeterli miktarda detay, bağlamsal bileşen ve suça dair spesifik özellikler ölçütleri değerlendiriciler tarafından ortak olarak “var” işaretlenmiştir. Ek olarak karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması ve diyalogların alıntılanması ölçütleri ortak olarak en fazla “var” işaretlenen (sırasıyla; %96,8 ve %90,3) diğer ölçütler olmuştur. Buna karşın

Tablo 1. Ölçüt bazlı içerik analizi

Gruplandırılmış ölçüt bazlı içerik analizi ölçütleri
A. Genel Karakteristikler (1-3)
1. İfadenin tutarlılığı: Olayı şekillendiren bağımsız ve farklı detayların bir arada olması
2. Spontane ifade: Olayın kronolojik olmayan bir sırada anlatılması
3. Yeterli miktarda detay: Detay miktarının fazla olması
B. Spesifik İçerik (4-7)
4. Bağlamsal bileşenler: Olayın zamansal ve mekansal bağlamı içinde ifade edilmesi
5. Karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması: Birbiriyle ilişkili eylemlerin ve tepkilerin tanımlanması
6. Diyalogların alıntılanması: Diyalogların kelimesi kelimesine alıntılanması
7. Olay esnasında beklenmedik yarım bırakmalar: Olaya ilişkin beklenmedik bir yarım bırakmanın veya bir zorluğun ya da kendiliğinden sona erdirilmenin aktarılması
C. İçeriğe İlişkin Özellikler (8-13)
8. Alışılmadık detaylar: İstismarcıya, olay yerine vs ait olma olasılığı düşük ancak gerçek dışı olmayan detayların varlığı,
9. İlintisiz çevresel detaylar: Olayla ilişkisiz gereksiz ayrıntıların etkili ve somut biçimde tanımlanması
10. Yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı: Yaşanılan eylemlerin ve detayların mağdur tarafından anlaşılınmamış olup, görüşmeci tarafından anlaşılabilmesi
11. İlintili dışsal detaylar: İstismar olayı ile dolaylı olarak bağlantısı olan olaylara ve ilişkilere atıfta bulunma
12. Kendi psikolojik durumuna atıflar: Mağdurun olay esnasında kendi bilişsel ve duygusal durumuna yönelik atıfta bulunması
13. İstismarcının ruh haline ilişkin atıflar: Mağdurun olay esnasında istismarcının bilişsel ve duygusal durumuna yönelik atıfta bulunması
D. Motivasyon ile İlişkili İçerik (14-18)
14. Kendiliğinden düzeltmeler: Mağdurun ifadesini spontane olarak düzeltmesi
15. Hafızanın yanılabilirliğini kabul: Mağdurun spontane olarak hafıza kaybını kabul etmesi
16. Kendi ifadesinde ayrıntıda şüphe etme: Mağdurun kendi ifadesinde dile getirdiği eylemlerden veya ayrıntılardan şüphe duyması
17. Kendini suçlama: Kendine yönelik olumsuz, kendini suçlayıcı detayların varlığı
18. İstismarcıyı affetme: İstismarcının eylemlerine gerekçeler bulma veya açıklamada bulunma
E. Suça İlişkin Özellikler (19)
19. Suça dair spesifik özellikler: Profesyonellerce bilinen, suça ilişkin detayların tanımlanması

kendini suçlama, yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı ve kendiliğinden düzeltmeler ölçütleri ortak olarak en az "var" işaretlenen (sırasıyla %6,5, %9,7 ve 12,9) ölçütler olmuştur. Ayrıca saldırganı affetme ve beklenmedik yarım bırakmalar ölçütleri tüm değerlendiriciler tarafından ortak olarak en fazla (sırasıyla %80,6 ve %64,5) "yok" işaretlenen ölçütler olmuştur. Öte yandan değerlendiriciler arasında kodlama tutarsızlığının (ortak biçimde var ya da yok olarak işaretlenmeyen) en yüksek gözlemlendiği ölçütler sırasıyla kendiliğinden düzeltmeler (%80,6), yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı (%70,9), hafızanın yanılabilirliğini kabul (%70,9), istismarcının ruh haline ilişkin atıflar (%67,7), kendi ifadesi hakkında ayrıntıda şüpheye düşme (%64,5), kendini suçlama (%64,5) ve ilintisiz çevresel detaylar (%58,0) ölçütleri olmuştur. Tüm değerlendiriciler arasında her bir görüşme için en az 8 en fazla 18 ölçüt olmak üzere ortalama 13 ölçütün "var" olarak işaretlendiği saptanmıştır.

Toplam ÖBİA Puanına Ait Değerlendiriciler Arası Güvenilirlik

Psikolog değerlendiricilerden ilkinin toplam ÖBİA puanı ortalama 26,9±4,01 iken ikincisinin toplam puanı ortalama 23,7±4,67 bulunmuştur. Toplam puanlar açısından iki

değerlendirici arasında pozitif yönde mükemmel ilişki bulunmuştur ($p<0,01$, $r=0,753$). Çocuk psikiyatristi olan değerlendiriciler arasından ilkinin toplam ÖBİA puanı ortalama 24,48±5,04, ikincisinininki 22,00±4,78 bulunmuştur. Toplam puanlar açısından iki değerlendirici arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur ($p<0,01$, $r=0,505$). Her bir görüşme için ortalama ÖBİA toplam puanı 16 puanın üstünde bulunmuştur. Tüm değerlendiriciler arasında ÖBİA toplam puanı açısından DAG'nin güçlü olduğu saptanmıştır ($ICC=0,794$; $p<0,001$).

Ölçütlere ait Değerlendiriciler Arası Güvenilirlik

ÖBİA ölçütlerinden ifadenin tutarlılığı, yeterli miktarda detay, bağlamsal bileşen ve karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması ölçütlerinde, psikolog değerlendiricilerden en az birinin kodlamalarında varyansın sıfır olduğu saptanmış, bu ölçütler, tüm değerlendiriciler arası güvenilirlik ve psikolog değerlendiriciler arası güvenilirlik analizlerine dahil edilmemiştir. Geriye kalan ölçütler arasında diyalogların alıntılanması, saldırganı affetme, kendi psikolojik durumuna atıf ve alışılmadık detaylar ölçütlerinde DAG'nin güçlü olduğu,

suça dair spesifik özellikler, hafızanın yanılabilirliğini kabul ve ilintili dışsal bağlantılar ölçütlerinde zayıf güvenilirlik olduğu, diğer ölçütlerde orta güvenilirlik olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Çocuk psikiyatristleri kendi arasında değerlendirildiğinde saldırganı affetme ve diyalogların alıntılanması ölçütlerinde DAG'nin güçlü olduğu (ICC >0,70), buna ek olarak suça dair spesifik özellikler, alışılmadık detaylar, kendi psikolojik durumuna atıf, istismarcının ruh haline atıf ve yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı ölçütlerinde güvenilirliğin orta olduğu (0,50 < ICC < 0,70), diğer ölçütlerde güvenilirliğin zayıf olduğu (ICC < 0,50) saptanmıştır (Tablo 3).

Psikologlar kendi arasında değerlendirildiğinde yalnızca saldırganı affetme ve diyalogların alıntılanması ölçütlerinde DAG'nin güçlü olduğu (ICC >0,70), ek olarak kendi psikolojik durumuna atıf, kendiliğinden düzeltme ve alışılmadık detaylar ölçütlerinde güvenilirliğin orta olduğu (0,50 < ICC < 0,70), diğer ölçütlerde güvenilirliğin zayıf olduğu bulunmuştur (Tablo 4).

Tartışma

Bu çalışmada, cinsel istismar mağduru çocukların soruşturma aşamasında alınan beyanları ÖBİA analizine göre dört farklı değerlendirici tarafından kodlanmıştır. Bu görüşmelerin, en az 8 en fazla 18 ölçüt olmak üzere ortalama 13 ölçütü karşıladığı saptanmıştır. Ayrıca ÖBİA'nın ilk altı ölçüt ve son ölçüt tüm görüşmelerde değerlendiriciler tarafından ortak biçimde en fazla "var" olarak kodlanan ölçütler olmuştur. ÖBİA toplam

puanı açısından tüm değerlendiriciler arasında güvenilirliğin güçlü olduğu saptanmıştır. Ölçütler açısından bakıldığında ise yalnızca "hafızanın yanılabilirliğini kabul, ilintili dışsal detaylar ve suça dair spesifik özellikler" ölçütlerinde DAG'nin zayıf olduğu, diğer ölçütlerde güvenilirliğin orta-güçlü olduğu saptanmıştır. Öte yandan çocuk psikiyatristleri ve psikologlar kendi arasında değerlendirildiğinde ÖBİA ölçütleri açısından güvenilirliğin büyük oranda zayıf olduğu saptanmıştır. "Diyalogların alıntılanması ve saldırganı affetme" ölçütleri her iki değerlendirici grubunda da güvenilirliğin güçlü bulunduğu ölçütler olmuştur.

Araştırmalar, gerçek bir beyanda ortalama yedi ÖBİA ölçütünün karşılandığını göstermektedir.⁶ Eyüpoğlu⁵ ise güvenilir beyan açısından en az 8 ölçütün karşılanmasının değerli bir ölçüt olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışmada, adli görüşmelerin en az 8 ölçütü karşıladığı, ortalama 13 ölçütü karşıladığı bulunmuştur. ÖBİA'nın temel varsayımına göre, gerçek deneyime dayalı olaylara ait beyanın içeriği gerçek olmayanlardan daha zengindir. Buna göre değerlendirilen beyanlarda her bir ölçütün varlığı beyanın gerçek olduğunun da göstergesidir. Ancak geçmişte yaşanmış olaylara ait hafızaya dayalı hatalar ya da bu ölçütleri bilen yalan beyanlılar göz önünde bulundurulursa bu varsayımın yetersiz kalacağı vurgulanır.¹⁹ Çocuklar genellikle yalan söyleme eğiliminde olmazlar ancak geçmiş yaşantılarını tanımlarken yönlendirmelerden, olayı anlamlandırma ve/veya aktarma becerilerinin yetersizliğinden etkilenirler.²⁰ Öte yandan ÖBİA ile değerlendirme yapılırken her bir ölçütün

Tablo 2. Ölçüt bazlı içerik analizi ölçütlerine yönelik değerlendiriciler arası tutarlılık

Gruplandırılmış ölçüt bazlı içerik analizi ölçütleri	ICC**	%95 GA	p
1. İfadenin tutarlılığı*	-	-	-
2. Spontane ifade	0,526	0,197-0,746	0,003
3. Yeterli miktarda detay*	-	-	-
4. Bağlamsal bileşenler*	-	-	-
5. Karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması*	-	-	-
6. Diyalogların alıntılanması	0,881	0,794-0,937	0,000
7. Olay esnasında beklenmedik yarım bırakmalar	0,561	0,255-0,765	0,001
8. Alışılmadık detaylar	0,759	0,584-0,872	0,000
9. İlintisiz çevresel detaylar	0,618	0,352-0,795	0,000
10. Yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı	0,523	0,208-0,739	0,000
11. İlintili dışsal detaylar	0,418	0,000-0,691	0,026
12. Kendi psikolojik durumuna atıflar	0,761	0,591-0,873	0,000
13. İstismarcının ruh haline ilişkin atıflar	0,685	0,375-0,845	0,000
14. Kendiliğinden düzeltmeler	0,519	0,175-0,744	0,004
15. Hafızanın yanılabilirliğini kabul	0,467	0,125-0,708	0,005
16. Kendi ifadesinde ayrıntıda şüphe etme	0,507	0,147-0,739	0,006
17. Kendini suçlama	0,583	0,297-0,776	0,000
18. İstismarcıyı affetme	0,831	0,708-0,911	0,000
19. Suça dair spesifik özellikler	0,148	-0,161-0,455	0,161

*Değerlendiricilerden en az birinin kodlamalarında varyansın sıfır olduğu ölçütler, değerlendiriciler arası güvenilirlik analizlerine dahil edilmemiştir.

**ICC >0,90 ise mükemmel güvenilirlik, ICC =0,70-0,90 ise güçlü güvenilirlik, ICC =0,50-0,70 ise orta güvenilirlik, ICC <0,50 ise zayıf güvenilirlik, GA: Güven aralığı

Tablo 3. Çocuk psikiyatristleri arasında ölçüt bazlı içerik analizi ölçütlerine yönelik değerlendiriciler arası tutarlılık

Gruplandırılmış ölçüt bazlı içerik analizi ölçütleri	ICC*	%95 GA	p
1. İfadenin tutarlılığı	0,098	- 1,339-0,478	0,598
2. Spontane ifade	- 0,125	- 1,200-0,441	0,633
3. Yeterli miktarda detay	- 0,216	- 1,566-0,418	0,700
4. Bağlamsal bileşenler	- 0,216	- 1,566-0,418	0,700
5. Karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması	- 0,047	- 1,120-0,490	0,550
6. Diyalogların alıntılanması	0,769	0,519-0,889	0,000
7. Olay esnasında beklenmedik yarım bırakmalar	0,446	- 0,094-0,727	0,046
8. Alışılmadık detaylar	0,663	0,316-0,835	0,001
9. İlintisiz çevresel detaylar	0,442	- 0,081-0,722	0,021
10. Yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı	0,562	0,082-0,790	0,015
11. İlintili dışsal detaylar	0,141	- 0,796-0,587	0,341
12. Kendi psikolojik durumuna atıflar	0,659	0,301-0,834	0,002
13. İstismarcının ruh haline ilişkin atıflar	0,589	0,017-0,818	0,001
14. Kendiliğinden düzeltmeler	0,144	- 0,658-0,573	0,326
15. Hafızanın yanılabilirliğini kabul	0,341	- 0,301-0,675	0,117
16. Kendi ifadesinde ayrıntıda şüphe etme	0,213	- 0,659-0,623	0,262
17. Kendini suçlama	0,413	- 0,183-0,713	0,070
18. İstismarcıyı affetme	0,784	0,556-0,896	0,000
19. Suça dair spesifik özellikler	0,688	0,349-0,850	0,001

**ICC > 0,90 ise mükemmel güvenilirlik, ICC =0,70-0,90 ise güçlü güvenilirlik, ICC =0,50-0,70 ise orta güvenilirlik, ICC <0,50 ise zayıf güvenilirlik, GA: Güven aralığı

Tablo 4. Psikologlar arasında ölçüt bazlı içerik analizi ölçütlerine yönelik değerlendiriciler arası tutarlılık

Gruplandırılmış ölçüt bazlı içerik analizi ölçütleri	ICC**	%95 GA	p
1. İfadenin tutarlılığı*	-	-	-
2. Spontane ifade	1,000		
3. Yeterli miktarda detay*	-	-	-
4. Bağlamsal bileşenler*	-	-	-
5. Karşılıklı etkileşimlerin tanımlanması*	-	-	-
6. Diyalogların alıntılanması	0,714	0,401-0,863	0,001
7. Olay esnasında beklenmedik yarım bırakmalar	0,281	- 0,398-0,642	0,170
8. Alışılmadık detaylar	0,505	0,025-0,755	0,014
9. İlintisiz çevresel detaylar	0,424	- 0,099-0,710	0,044
10. Yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı	0,237	- 0,245-0,577	0,128
11. İlintili dışsal detaylar	0,373	- 0,284-0,696	0,102
12. Kendi psikolojik durumuna atıflar	0,528	0,034-0,771	0,021
13. İstismarcının ruh haline ilişkin atıflar	0,366	- 0,206-0,690	0,014
14. Kendiliğinden düzeltmeler	0,512	- 0,003-0,763	0,027
15. Hafızanın yanılabilirliğini kabul	0,399	- 0,265-0,712	0,089
16. Kendi ifadesinde ayrıntıda şüphe etme	0,025	- 1,055-0,533	0,473
17. Kendini suçlama	0,358	- 0,200-0,673	0,082
18. İstismarcıyı affetme	0,885	0,764-0,945	0,000
19. Suça dair spesifik özellikler	- 0,098	-1,339-0,478	0,598

*Değerlendiricilerden en az birinin kodlamalarında varyansın sıfır olduğu ölçütler, değerlendiriciler arası güvenilirlik analizlerine dahil edilmemiştir.

**ICC >0,90 ise mükemmel güvenilirlik, ICC =0,70-0,90 ise güçlü güvenilirlik, ICC =0,50-0,70 ise orta güvenilirlik, ICC <0,50 ise zayıf güvenilirlik, GA: Güven aralığı

varlığının; olayın üstünden geçen süre, mağdurun yaşı, sözel beceri düzeyi, olayın karmaşıklığı, daha önce kaç kez aynı beyanda bulunmak zorunda kaldığı, adli görüşme sırasında görüşmecinin baskıcı tutumu, yönlendirici görüşme yöntemi ya da mağdurun olaya ilişkin tekrarlayıcı sorulara maruziyeti gibi pek çok etmeden etkilenebileceği, tüm bunların göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılması gerektiği vurgulanır.^{6,21,22} Bu bakımdan, özellikle ÖBİA hakkında bilgi sahibi olan görüşmeciler ile yürütülmüş yarı yapılandırılmış adli görüşmelerin, ÖBİA için gerekli olan yeterli miktarda detay ve ölçütlerin elde edilmesine olanak sağlayacağı bildirilir.²³ Bizim araştırmamızda tüm adli görüşmeler, ÖBİA ölçütlerini bilen ve çocukla adli görüşme konusunda eğitim almış adli görüşmeciler tarafından bir ÇİM’de gerçekleştirilmiştir. Bu husus, çalışmanın güçlü yanlarından biri olarak değerlendirilebilir. Ancak cinsel istismar mağduru çocukların ÇİM’ye yönlendirilmeden önce karakollarda ya da ilk bildirimde bulunduğu ortamlarda (okullar, sosyal bakım kurumları gibi) olaya ilişkin tekrarlayan sorulara maruz kalabildiği bilinmektedir. Bu çalışmaya alınan çocukların kaçınıcı kez aynı beyanda bulunduğu bir veri kaydedilmemiştir. Öte yandan yapılan içerik analizi yalnızca çocukların soruşturma aşamasında verdiği kayıt altındaki beyanları ile sınırlı kalmıştır. Adli dosyada yer alan, çocuğun verdiği ilk beyan ve kovuşturma aşamasında çocuktan alınan ek beyanlar değerlendirilmemiştir. Bu bakımdan yapılan ÖBİA analizinin tek başına güvenilirlik açısından eksik bir değerlendirmeyi yansıttığı söylenebilir. Ancak çalışmanın ana amacı ÖBİA’ya göre güvenilir/yalan beyan ayırımında bulunmak değil, ÖBİA ölçütleri açısından değerlendiriciler arası güvenilirliği değerlendirmektir. Bu açıdan bakıldığında değerlendirmelerin tek bir görüşme kaydı üzerinden yapılmış olması çalışmadaki standardizasyonun sağlanması açısından değerli bulunmuştur.

ÖBİA ile gerçek/yalan beyan sınıflamasının yapıldığı araştırmalar, bu analizi iyi bilen uzmanlar arasında bile güvenilirliğin düşük olabileceğini göstermektedir.^{9,19} Bu da ÖBİA’nın temel sorunsalına bağlanmaktadır. Yani bir ölçütün varlığı, beyanın gerçekliğini desteklerken olmaması o beyanın yalan olduğunun göstergesi sayılamaz. Bu çalışmadaki tüm görüşmeler, ÖBİA toplam puanları açısından “güvenilir” olarak yorumlanmış, DAG ise güçlü bulunmuştur. Ölçüt bazlı değerlendirildiğinde DAG’nin değişkenlik gösterdiği saptanmıştır. Benzer araştırmalarda, bu sonucun tekrarladığı, toplam puan açısından güçlü ancak ölçütler bazında geniş dağılım gösteren güvenilirlik saptandığı görülmektedir.^{11,13,16} Ancak ÖBİA ölçütlerinden toplam puan elde edilmesi ve bunun yorumlanmasının bu analizi basitleştiren bir yöntem olduğu savunulur.²⁴ Nitekim gerçek ve uydurma öykülerin güvenilirliğinin karşılaştırıldığı bir araştırmada, uydurma öykülerden elde edilen toplam ÖBİA puanının daha yüksek bulunduğu ancak olayın detaylarını değerlendiren, “beklenmedik yarım bırakma” ve “ilintili dışsal detaylar” ölçütlerinin gerçek ve uydurma beyan ayırımı sağladığı gösterilmiştir. Sonuç olarak bu ölçütlerin gerçek beyanı öngören belli bir ağırlığı olabileceği aktarılmıştır.²⁴ Ancak ölçüt ağırlıklarına ilişkin net veriler halen yoktur.

Bu çalışmada, DAG’nin zayıf bulunduğu “hafızanın yanılabilirliğini kabul, ilintili dışsal detaylar ve suç dair spesifik özellikler” ölçütlerinin Anson ve ark.’nın¹² çalışmasında da tekrarlayan bir bulgu olduğu görülmüştür. Buna karşın Anson ve ark.’nın¹² araştırmasında zayıf DAG gösterilen “spontane ifade ve kendi psikolojik durumuna atıf” ölçütleri açısından bu çalışmada orta-güçlü DAG saptanmıştır. Öte yandan zayıf DAG’nin gösterildiği “ilintili dışsal detaylar” Akehurst ve ark.’nın¹³ araştırmasında, “hafızanın yanılabilirliğini kabul” Horowitz ve ark.’nın¹¹ araştırmasında, “suça dair spesifik özellikler” ise Niveau ve ark.’nın¹⁶ araştırmasında da tekrarlayan bulgular olmuştur. Buna karşın bu araştırmalarda zayıf DAG gösterilen diğer ölçütler açısından (alışılmadık detaylar, yanlış yorumlanmış detayların doğru aktarımı, saldırganı affetme, gereksiz ayrıntılar, kendiliğinden düzeltmeler, kendini suçlama) bizim araştırmamızda orta-güçlü DAG bulunmuştur. Bu sonuçlar, ÖBİA’ya göre yapılan adli değerlendirmelerdeki heterojeniteyi yansıtmaktadır. Dahası bizim çalışmamızda, aynı meslek grubunda yer alan değerlendiriciler arasındaki güvenilirliğin birçok ölçütte zayıf olduğu gösterilmiştir. Bu sonuçlar, tek değerlendiricinin ÖBİA’ya göre sunduğu verilerin yetersiz kalabileceğini, birden fazla değerlendiricinin ortak raporunun daha değerli olabileceğini düşündürmüştür. Öte yandan bu sonuçlar, yalnızca ÖBİA ölçütlerine göre güvenilirlik değerlendirmesinde bulunmanın uygun olmayacağı verisini desteklemektedir.^{5, 21}

Çalışmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışmada, yalnızca ÇİM arşivinde yer alan adli görüşme videoları izlenmiş, kaydı izlenen mağdurlara ait adli dosya incelemesi yapılmamıştır. Bu hali ile ÖBİA değerlendirmesi, soruşturma aşamasında kaydedilen adli görüşmeler ile sınırlıdır. İGD basamaklarından yalnızca ÖBİA değerlendirmesi aşaması tamamlanmış olup cinsel istismar mağdurlarına ait beyanların şüpheli ya da güvenilir olarak sınıflanması yapılmamıştır. Çalışmaya seçilen adli görüşme kayıtları, cinsel istismar yönünde fiziksel bulgusu olan mağdurlar arasından seçilmiştir. Nitekim toplam puanlar, tüm mağdurlarda 16 puan üstünde (güvenilir beyan) hesaplanmış, bunun da değerlendiricilerin puanlamasını etkilemiş olabileceği düşünülmüştür. Son olarak bu çalışmanın önemli kısıtlılıklarından biri; değerlendirmeye alınan mağdurların zihinsel yetersizliği ya da diğer ruhsal bozukluklarının bir dışlama ölçütü olarak alınmamış olmasıdır. Bu tür dezavantajlar, mağdur beyanlarının kalitesini etkileyebileceği gibi değerlendirici puanlamasını da etkilemiş olabilir, bu durumda çalışma sonuçlarının genellebilmesi için homojen gruplarda yeni araştırmalara ihtiyaç vardır.

Sonuç

Adli olguların beyanlarının içerik bakımından kapsamlı biçimde değerlendirilmesinde ÖBİA kullanılabilir. Ancak beyanın güvenilirliği çok boyutlu değerlendirme gerektiren bir durumdur. Bu çalışmanın sonuçları, güvenilirlik ile ilişkili içerik analizinde değerlendiriciler arası farklar olabileceğini göstermiştir. Bu tür bir değerlendirmenin, bu konuda iyi eğitim almış ve deneyimli

kişilerce yapılmasının uygun olacağı, aksi halde verilerin hatalı yorumlanmasının söz konusu olabileceği düşünülmüştür. Öte yandan, içerik analizinin birden fazla kör değerlendirici ile gerçekleştirilmesi ve bir karara varılması da uygun bir yaklaşım olabilir. Sonuç olarak, Türkiye'deki hukuk sisteminde beyanın güvenilirliği analizi standardize bir uygulama değildir. Mevcut sistemde, beyanın güvenilirliğine yönelik istenen raporlara ne yanıt verildiği ve bu yanıtlar ile mağdurlara ait dava sonuçları arasındaki tutarlılığın ne düzeyde olduğu gibi soruların yanıtı belirsizdir. Bilimsel kanıta dayalı yeni yasal düzenlemeler için bu alanda yapılacak kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Etik

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için, çalışmanın yürütüldüğü ÇİM'nin bağlı olan Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi etik kuruluna başvurulmuş, onay alındıktan sonra görüşme kayıtları, değerlendiriciler tarafından ÇİM'de izlenmiştir. Protokol no: 2017/35.

Hasta Onayı: Değerlendiriciler, çalışmaya başlamadan önce, adli görüşme kayıtlarını yalnızca ÇİM'de izleyeceklerine ve çalışma amacı dışında kişisel kayıt almayacaklarına yönelik taahhütte bulunmuşur.

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu ve editörler kurulu dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları

Konsept: Ç.B., B.Ü.G., G.O., B.M.K., G.E., N.K., Dizayn: Ç.B., B.Ü.G., G.O., B.M.K., G.E., N.K., Veri Toplama veya İşleme: Ç.B., B.Ü.G., G.O., B.M.K., Analiz veya Yorumlama: Ç.B., Literatür Arama: Ç.B., G.E., N.K., Yazan: Ç.B.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. TÜİK 2017 güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuklar. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=98&locale=tr> Erişim tarihi 10.09.2020
2. Novo M, Seijo D. Judicial judgement-making and legal criteria of testimonial credibility. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*. 2010;2:91-115.
3. Blandon-Gitlin I, Pezdek K, Rogers M, Brodie L. Detecting deception in children: an experimental study of the effect of event familiarity on CBCA ratings. *Law Hum Behav*. 2005;29:187-197.
4. Oberlader VA, Naefgen C, Koppehele-Gossel J, Quinten L, Banse R, Schmidt AF. Validity of content-based techniques to distinguish true and fabricated statements: A meta-analysis. *Law Hum Behav*. 2016;40:440-457.
5. Eyiyoğlu A. Cinsel İstismar Mağduru Çocuk İfadelerinin Ölçüt Bazlı İçerik Analizi (CBCA). *Güvenlik Bilimleri Dergisi*. 2012;1:1-22.

6. Amadoa BG, Arcea R, Fariñab F. Undeutsch hypothesis and criteria based content analysis: A meta-analytic review. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*. 2015;7:3-12.
7. Vrij A, Akehurst L, Soukara S, Bull R. Will the truth come out? the effect of deception, age, status, coaching, and social skills on CBCA scores. *Law Hum Behav*. 2002;26:261-283.
8. Welle I, Berclaz M, Lacasa MJ, Niveau G. A call to improve the validity of criterion-based content analysis (CBCA): Results from a field-based study including 60 children's statements of sexual abuse. *J Forensic Leg Med*. 2016;43:111-119.
9. Akehurst L, Bull R, Vrij A, Köhnken G. The effects of training professional groups and lay persons to use criteria-based content analysis to detect deception. *Applied Cognitive Psychology*. 2004;18:877-891.
10. Herman S. Improving decision making in forensic child sexual abuse evaluations. *Law Hum Behav*. 2005;29:87-120.
11. Horowitz SW, Lamb ME, Esplin PW, Boychuk TD, Krispin O, Reiter-Lavery L. Reliability of criteria-based content analysis of child witness statements. *Legal Criminol Psychol*. 1997;2:11-21.
12. Anson DA, Golding SL, Gully KJ. Child sexual abuse allegations: reliability of criteria-based content analysis. *Law Hum Behav*. 1993;17:331-342.
13. Akehurst L, Manton S, Quandt S. Careful calculation or a leap of faith? A field study of the translation of CBCA ratings to final credibility judgements. *Appl Cogn Psychol*. 2011;25:236-243.
14. Çelik D, Çocukluk Çağı Cinsel İstismar Olgularında Mağdur İfadesinin Delil Niteliği ve İfade Geçerlilik Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2014.
15. Undeutsch U. Statement reality analysis. In: Trankell A, editor. *Reconstructing the past*. Deventer, The Netherlands: Kluwer, 1982; 27-56.
16. Niveau G, Lacasa MJ, Berclaz M, Germond M. Inter-rater Reliability of Criteria-Based Content Analysis of Children's Statements of Abuse. *J Forensic Sci*. 2015;60:1247-1252.
17. Koo TK, Li MY. A Guideline of Selecting and Reporting Intraclass Correlation Coefficients for Reliability Research. *J Chiropr Med*. 2016;15:155-163.
18. Hayran M, Hayran M. *Basic statistics for health research*. Art Ofset Matbaacılık, Ankara, 2011.
19. Vrij A, Akehurst L, Soukara S, Bull R. Let me inform you how to tell a convincing story: CBCA and reality monitoring scores as a function of age, coaching, and deception. *Canadian Journal of Behavioural Science*. 2004;36:113-126.
20. Lamb ME, Sternberg KJ, Esplin PW, Hershkowitz I, Orbach Y, Hovav M. Criterion-based content analysis: a field validation study. *Child Abuse Negl*. 1997;21:255-264.
21. Santtila P, Roppola H, Runtti M, Niemi P. Assessment of child witness statements using Criteria-Based Content Analysis (CBCA): The effects of age, verbalability, and interviewer's emotional style. *Psychology Crime and Law*. 2000;6:159-179.
22. Manzaneroa AL, Scottb MT, Valleta R, Arózteguia J, Bullc R. Criteria-based Content Analysis in True and Simulated Victims with Intellectual Disability *Anuario de Psicología Jurídica* 2019;29:55-60.
23. Vrij A. Criteria-Based Content Analysis: A qualitative review of the first 37 studies. *Psychology, Public Policy, and Law*. 2005;11:3-41.
24. Maier BG, Niehaus S, Wachholz S, Volbert R. The Strategic Meaning of CBCA Criteria From the Perspective of Deceivers. *Front Psychol*. 2018;9:855.